

NULMETING DIGITALISERING DRENTSE MUSEA

Stand van zaken op het gebied van digitalisering bij musea in de provincie Drenthe | Door Bibi Bodegom i.o.v. Platform Drentse Musea | voorjaar 2023

Platform
Drentse
Musea

VOORWOORD

In het najaar van 2022 heeft het Platform Drentse Musea aan Bibi Bodegom gevraagd om een Nulmeting Digitalisering Drentse Musea te starten en de uitkomsten te vertalen naar een rapportage. Zo geschiedde. Het resultaat ligt voor ons en deze gaan we gebruiken om de digitalisering van de Drentse Musea (en de collecties) te verbreden, te verdiepen en vooral ook het bijbehorende proces te ondersteunen. Veel dank aan alle respondenten, jullie deelname geeft ons de handvatten om de toekomst samen vorm te geven.

Met vriendelijke groet,

ook namens het bestuur Platform Drentse Musea
Ingeborg Bennink - Museumcoördinator

in deze nulmeting

INLEIDING 2
werkwijze 3
wat levert deze nulmeting op; wat kunt u ermee? 3
contact 3

OVER DE RESPONDENTEN 4

DIGITALISERINGSBELEID 5
zichtbaarheid en bruikbaarheid 6

HERGEBRUIK EN ZICHTBAARHEID VOOR PUBLIEK 9
volledige beschrijvingen van collectiestukken 9
kwalitatieve afbeeldingen 9
gebruik van (externe) thesauri 10
auteursrechtelijke status 11
privacy en AVG Wetgeving 12
collecties online publiceren? 12

CONCLUSIE 14

INLEIDING

Digitalisering is een opgave die niet enkel door individuele instellingen gerealiseerd kan worden, maar die de erfgoedsector gezamenlijk moet oppakken. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ondersteunt de erfgoedsector hierbij, met de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. De uitvoering van de strategie is sinds 2015 belegd bij het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE).

Vanaf 2019 is de opdracht van het NDE uitgebreid om op het gebied van het beheer van het digitale erfgoed de landelijke dienstverlening te intensiveren en het mogelijk te maken dat ook collecties van kleinere instellingen duurzaam digitaal beschikbaar komen. De intensivering richt zich enerzijds op het ontwikkelen van generieke voorzieningen en anderzijds op het vergroten van de deskundigheid om het digitale erfgoed te behouden, te gebruiken en te presenteren. Een methode om deze beide doelen te dienen is het reeds bestaande landelijk dekkende advies-, ondersteunings- en begeleidingsnetwerk op het gebied van erfgoed erbij te betrekken: OPEN, het Overleg van Provinciale Erfgoedhuizen Nederland.

Ook het Platform Drentse Musea werkt hier aan mee volgens de uitgangspunten van de nationale strategie, waarbij het er om gaat digitalisering bij de bron te laten plaatsvinden, in het museum dus, op zo'n manier dat gedigitaliseerde collecties voor anderen bruikbaar en zichtbaar zijn. De basis van de nationale strategie is te lezen in het manifest van het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) en op de website van de NDE: <https://netwerkdigitaal erfgoed.nl/activiteiten/nationale-strategie-digitaal-erfgoed/>. Deze is in 2021 vernieuwd.

Het Platform Drentse Musea sluit zich aan bij de landelijke strategie en de uitgangspunten hiervan:

- De gebruiker staat centraal: de wensen van de erfgoedgebruiker staan voorop. Daarom streven wij ernaar scheidslijnen tussen collecties te overbruggen en de gebruiker met behulp van digitale technieken grenzeloze toegang te bieden tot het erfgoed in Nederland;
- Delen vanuit de bron: wij zijn er zelf verantwoordelijk voor dat onze erfgoed-informatie op passende wijze beschikbaar is in het netwerk, zodat deze efficiënter en effectiever beheerd, verbonden, verrijkt en gebruikt kan worden;
- Netwerkprincipes: wij maken gebruik van informatiearchitectuur, voorzieningen en standaarden die in het netwerk beschikbaar zijn om onze erfgoedinformatie zo zichtbaar, bruikbaar en houdbaar mogelijk te maken;
- Iedereen draagt bij: wij realiseren ons dat het succes van het netwerk een optelsom is van de bijdragen van de deelnemers. Onze voorzieningen, ontwikkelingen, kennis en ervaring delen wij dan ook zoveel mogelijk;
- Open, verbonden en innovatief: wij zijn ambassadeur van het netwerk en dragen de kernwaarden 'open, verbonden en innovatief' uit.

Nu er vanuit het veld ook steeds meer aandacht en vraag naar digitalisering komt, is dit een goed moment om in de provincie Drenthe een nulmeting te houden wat betreft de stand van zaken van digitalisering bij de Drentse musea. Het Platform Drentse Musea gaf hiervoor de opdracht aan Bibi Bodegom, zelfstandig museumadviseur sinds 2014, om dit onderzoek uit te voeren en de uitkomsten van de enquête te vertalen naar deze rapportage.

werkwijze

Op basis van een online vragenlijst met 49 vragen is er informatie verzameld bij alle musea in de provincie Drenthe over de stand van zaken op het gebied van digitalisering. Er zijn 53 musea benaderd om deel te nemen aan de enquête. De bevindingen en resultaten in deze nulmeting zijn gebaseerd op de antwoorden van 37 respondenten op deze vragenlijst. Hiermee heeft bijna 70% van de musea in Drenthe gereageerd. Dit is nog niet een volledig beeld van de stand van zaken op het gebied van digitalisering bij musea in de provincie Drenthe, maar geeft al wel een heel representatief beeld van de situatie. Ook als we kijken naar de soort musea die hebben gereageerd, hoe deze georganiseerd zijn, wat de omvang van de collectie is en hoeveel bezoekers de musea jaarlijks bereiken, zien we een representatieve spreiding terug. Zowel kleine (vrijwilligers) musea, middelgrote als grote musea hebben gereageerd op de vragenlijst en deze ingevuld. Van de 37 musea die reageerden, vulden 31 respondenten de vragenlijst volledig in. Alle antwoordformulieren, ook de niet volledig ingevulde, zijn gebruikt voor dit rapport. De ontbrekende antwoorden van de 6 musea hebben niet geleid tot een herziening van de interpretatie van gegevens of conclusies.

wat levert deze nulmeting op; wat kunt u ermee?

De resultaten van deze nulmeting geven inzicht waar de Drentse musea op dit moment staan ten opzichte van andere organisaties binnen Drenthe op het gebied van digitalisering. Daarnaast wordt helder tegen welke (gezamenlijke) problemen er bij het digitaliseren van collecties wordt aangelopen.

Aan de hand van de antwoorden kan het Platform Drentse Musea gericht aanbod ontwikkelen van haar dienstverlening, bijvoorbeeld in de vorm van workshops en andere ondersteuning. Andere provincies hebben ook nulmetingen verricht wat betreft de stand van zaken van digitalisering bij musea en/of erfgoedorganisaties. Dit rapport draagt daardoor ook bij aan het inzichtelijk maken van de stand van zaken van collectie digitalisering in heel Nederland. Dit maakt het makkelijker voor overheden (gemeentelijk, provinciaal en landelijk) om gericht beleid te ontwikkelen, daar waar het nodig is. En ondersteuning te geven daar waar het gewenst is.

Het is de bedoeling dat deze nulmeting opgevolgd wordt met vervolgmetingen. Op die manier wordt groei (of juist stagnatie) inzichtelijk en dat levert weer handvatten op voor betere ondersteuning vanuit provinciale en landelijke adviesorganen.

contact

Heeft u vragen over de nulmeting, dit rapport of andere aan collectie-digitalisering gerelateerde vragen, neemt u dan gerust contact op met het Platform Drentse Musea, via info@platformdrentsemusea.nl.

OVER DE RESPONDENTEN

De 37 musea die gereageerd hebben op de nulmeting zijn, zoals hiervoor vermeld, representatief voor de provincie Drenthe. Er reageerden 20 musea die zich met name bezighouden met lokale, regionale of landelijke geschiedenis, 6 kunst- of kunsthistorische musea, 4 musea die gaan over industrieel erfgoed, techniek- of ambacht, 4 oorlogsmusea, 2 muziek- of muziekinstrumenten musea en één religieus museum. De musea gaven hierbij in de open reacties aan dat zij zich soms met meerdere van deze **werkgebieden** bezighouden.

Zowel kleine (vrijwilligers) musea, middelgrote als grote musea hebben gereageerd op de vragenlijst en deze ingevuld. Dat blijkt o.a. uit de **publieksaantallen** waarmee men in 2022 dacht te zullen afsluiten:

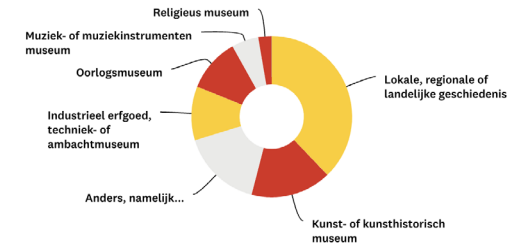
- 100 bezoekers 2 musea
- 101 tot 1.000 bezoekers 8 musea
- 1.001 tot 4.000 bezoekers 13 musea
- 4.001 tot 10.000 bezoekers 5 musea
- 10.001 tot 50.000 bezoekers 5 musea
- 50.001 tot 75.000 bezoekers 0 musea
- Meer dan 75.000 bezoekers 4 musea

Dit beeld is ook terug te zien bij de verdeling tussen **betaalde en onbetaalde medewerkers** van de musea die gereageerd hebben. De grootste groep respondenten (23 musea) hebben 0 betaalde fte, 7 musea hebben 1 tot 5 betaalde fte en 3 musea hebben tussen de 6 tot 10 betaalde fte. De overige 4 respondenten hebben meer dan 20 betaalde fte.

In de musea waar geen betaalde krachten aanwezig zijn wordt het museumwerk uitgevoerd door vrijwilligers. De meeste musea die aangaven over 0 betaalde fte te beschikken, doen het werk met tussen de 0 en 25 vrijwilligers (12 musea), een iets kleinere groep werkt met tussen de 26 en 50 vrijwilligers (7 musea) en twee musea geven aan met meer dan 51 vrijwilligers te werken. Een enkel museum heeft zelfs meer dan 150 vrijwilligers.

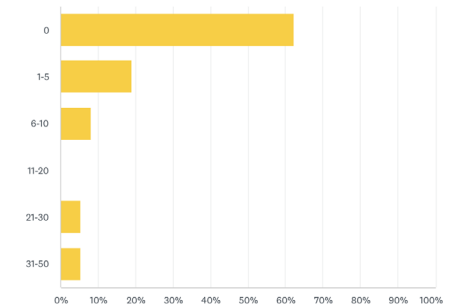
Tot welke soort museum behoort uw museum?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

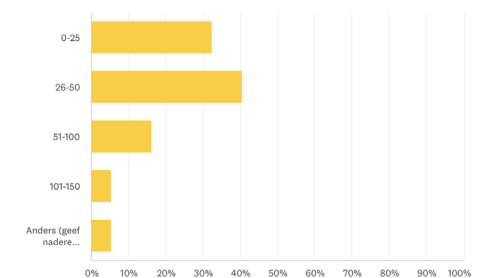
Wat is het aantal betaalde fte in uw museum?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

Hoeveel vrijwilligers zijn werkzaam in uw museum?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

De 23 vrijwilligersmusea (met 0 betaalde fte) gaven aan in 2022 tussen de 0 en 10.000 bezoekers te trekken. De grootste groep van deze vrijwilligersmusea (11 musea) verwachtte in 2022 tussen de 1.000 en 4.000 bezoekers te trekken.

Op de vraag “Wat is de **omvang van uw collectie** in aantallen museale voorwerpen of collectiestukken?” reageerden de 37 respondenten als volgt:

- Kleiner dan 1.000 collectiestukken 15 musea
- Tussen de 1.000 tot 5.000 collectiestukken 12 musea
- Tussen de 5.000 tot 10.000 collectiestukken 3 musea
- Tussen de 10.000 tot 50.000 collectiestukken 2 musea
- Tussen de 50.000 tot 100.000 collectiestukken 5 musea

De 23 vrijwilligersmusea hebben hierbij het meest aangegeven dat de omvang van de collectie: kleiner is dan 1.000 stukken (12 vrijwilligersmusea), 7 vrijwilligersmusea gaven aan dat de omvang van de collectie ligt tussen de 1.000 en 5.000 stukken, 3 vrijwilligersmusea hebben tussen de 5.000 en 10.000 stukken, een enkel vrijwilligersmuseum heeft een grote collectie van tussen de 10.000 en 50.000 stukken. Van de 5 musea die aangaven meer dan 50.000 collectiestukken te beheren, trekken 4 musea de meeste bezoekers in 2022: meer dan 75.000.

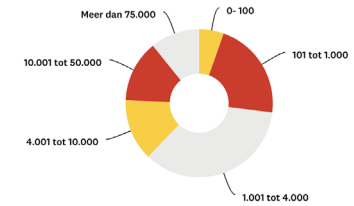
DIGITALISERINGSBELEID

Digitaliseren wordt erg belangrijk gevonden door de Drentse musea die gereageerd hebben op de enquête. Meer dan de helft van de respondenten vindt dit ‘belangrijk’ tot ‘zeer belangrijk’. Dit blijkt ook wel uit de **concrete doelstellingen** die men met digitalisering wil behalen en hoe vaak deze zijn geselecteerd door de respondenten:

- Behoud van de collectie 29
- Vind- en bruikbaarheid vergroten 26
- Zichtbaarheid vergroten op eigen website 23
- Zichtbaarheid vergroten op portals 11
- Zoveel mogelijk alles open, vindbaar, deelbaar en herbruikbaar via internet 13

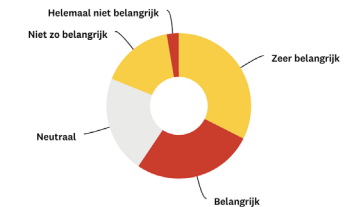
Met hoeveel bezoekers verwacht u dat het museum het jaar 2022 (in totaal) af zal sluiten?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

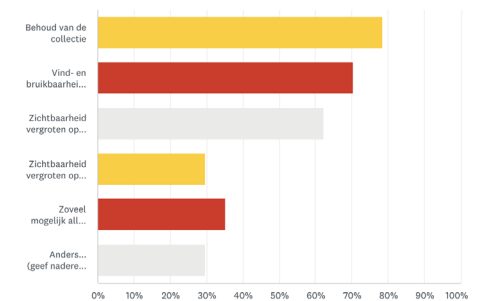
Hoe belangrijk wordt het digitaliseren van collecties volgens u gevonden in uw organisatie?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

Welke doelen wilt u bereiken met het digitaliseren van collectie(s)? U kunt meerdere antwoorden aanvinken.

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

De hiervoor genoemde doelstellingen werden door de musea aangevuld met: het verkrijgen van overzicht, het delen van kennis en het mogelijk maken van onderzoek. Allemaal onderstrepingen van de **ambities** van de musea om collecties beter vindbaar en bruikbaar te maken.

Dat men het belang van digitalisering erkent, betekent echter niet dat ambities en doelstellingen al stevig verankerd zijn in (geschreven) beleidsplannen of dat er een standaard budget voor gereserveerd wordt in de begroting van de musea.

Slechts 7 van de 37 musea geven aan dat er een vast **budget** is opgenomen in de begroting voor digitalisering. Een **beleidsplan** hebben de meeste musea wel, 25 musea geven aan hierover te beschikken.

Een **collectieplan** is echter maar door 18 van de 37 musea opgesteld. Er is vaak wel een visie op digitalisering. Hiervan geven 23 musea aan dat deze visie is geformuleerd.

Maar een **informatieplan** waarin dit beleid zou moeten worden verankerd is er meestal niet. Dertig musea geven aan dat dit informatieplan er (nog) niet is. De drempels die worden genoemd voor het opstellen van beleidsplannen zijn: onvoldoende kennis, onvoldoende mankracht, geen tijd en het stellen van andere prioriteiten.

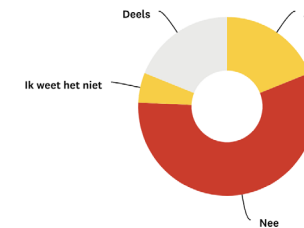
Uit de reacties blijkt een concrete hulpvraag van de musea wat betreft het opstellen van een informatieplan. Er is vraag naar voorbeelddocumenten, advies en workshops over dit onderwerp. Hier kan een concreet advies of scholingsaanbod voor ontwikkeld worden door Platform Drentse Musea.

De musea die hebben gereageerd op de enquête geven aan **diverse soorten collecties** te beheren:

- Objecten / museale voorwerpen 37
- Foto's 25
- Boeken 22
- Audiovisueel materiaal / films 18
- Kranten / periodieken / documenten 14
- Archieven 13

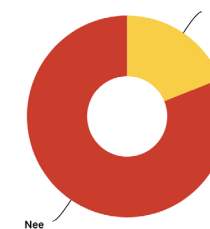
Is er budget opgenomen in de begroting voor het digitaliseren van collecties?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

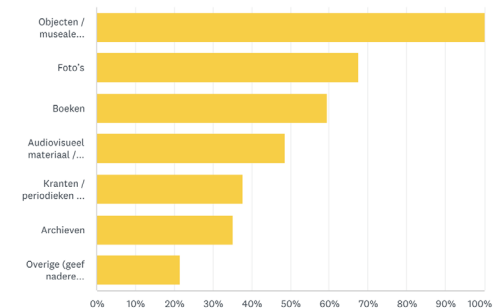
Heeft uw organisatie een Informatieplan opgesteld?

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

Wat voor collecties beheert uw museum? Graag alle soorten collecties aanvinken die uw museum beheert.

Beantwoord: 37 Overgeslagen: 0

zichtbaarheid en bruikbaarheid

In hoeverre zijn de collecties van Drentse Musea zichtbaar en bruikbaar? Van de respondenten werken er 31 musea met **collectieregistratie software** om de collectie in vast te leggen. Vier musea geven aan nog niet met collectie registratie software te werken. Als redenen hiervoor geven deze musea aan te weinig mensen, geen tijd, onvoldoende kennis of onvoldoende budget te hebben. Deze 4 musea beschikken daarnaast nog niet over een visie op digitalisering, een informatieplan of een vast budget voor digitalisering. Het valt ook op dat deze musea aangeven dat digitalisering nog niet zo belangrijk gevonden wordt in de organisatie. Twee musea sloegen de vraag m.b.t. collectieregistratie software over.

Collectie registratiesoftware waarmee gewerkt wordt:

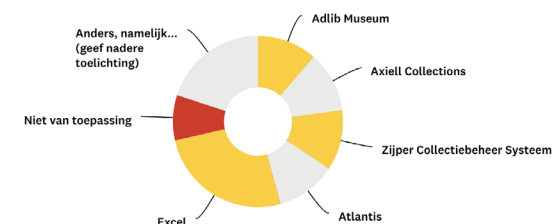
- Adlib Museum 4
- Axiell Collections 4
- Zijper Collectiebeheer Systeem 4
- Atlantis 5
- Excel 10
- Eigen systeem 3
- Omeka 1

Er is een gelijkmatige spreiding te constateren wat betreft het gebruik van collectieregistratiesystemen. Het feit dat zoveel musea hun collectie digitaal registreren verdient waardering, maar er is ook een verbeteringslag te maken waar het gaat om het gebruik van Excel en eigen gemaakte systemen, zoals bij 13 musea het geval is. Hier is een verbetering mogelijk qua zichtbaarheid en (duurzame) bruikbaarheid van de collectiedata, aangezien Excel en eigen gemaakte systemen over het algemeen niet beschikken over veilige, duurzame opslag van data. Daarnaast is de data vanuit deze systemen vaak lastiger om te laten (her)gebruiken door anderen of te presenteren op bijvoorbeeld websites.

Wat betreft de **digitale ontsluiting (registratiegraad)** van de collecties heeft een groot deel van de musea meer dan 80% van de collectie ingevoerd in het collectieregistratiesysteem. Een derde deel van de musea staat nog aan het begin

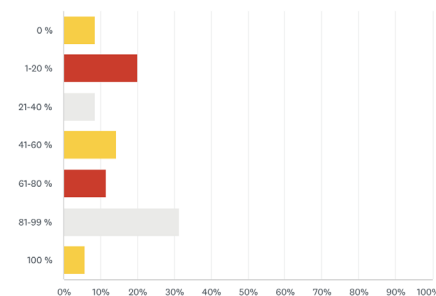
In welke collectie registratie systeem wordt er gewerkt?

Beantwoord: 35 Overgeslagen: 2

Hoeveel procent van uw collectie is ingevoerd in het collectie registratie systeem?

Beantwoord: 35 Overgeslagen: 2

en heeft 0-20% van de collecties ingevoerd. Er zijn dus nog behoorlijke achterstanden qua registratie van collecties die weggewerkt moeten worden bij deze musea. Twee musea geven aan de gehele collectie ingevoerd te hebben in het collectieregistratiesysteem (zijnde Excel). Het gaat hier om twee musea die alleen met vrijwilligers werken, met een kleinere collectie (minder dan 5.000 en minder dan 1.000 museumstukken). De 17 velden van de basisregistratie zijn hierbij echter niet ingevoerd (0 %), het gaat hier dus om een zeer globale registratie van de collectie.

Ongeveer de helft van de musea ervaart **knelpunten** bij het werken met het collectieregistratiesysteem. De belangrijkste struikelblokken die genoemd worden zijn:

- Te weinig mensen om het werk mee uit te voeren 15
- Lage kwaliteit van data, veel vervuiling 7
- Te ingewikkeld, er is te weinig kennis in de organisatie 7
- Te duur 4
- Software niet meer passend bij wensen/doelstellingen organisatie 3
- Niet beantwoord 1

Met de aandacht voor de **veiligheid van data** is het goed gesteld. Bijna alle respondenten maken automatisch of handmatig back-ups van de data, op 5 musea na. Bijna de helft van de respondenten werkt met opslag van gegevens via cloud of externe systemen. Een derde van de musea slaat back-up gegevens echter nog intern op, of bewaart deze op losse harde schijven of usb sticks. Hier is nog een verbeterslag te maken qua kennis over duurzame en veilige opslag van gegevens.

Meer dan de helft van de musea zorgt ervoor dat data dagelijks of na elke wijziging wordt geback-upt. De data wordt dan ook buiten het museum opgeslagen of bewaard. Een derde deel van de musea heeft echter nog geen goede procedure voor het maken van back-ups en het veilig opslaan van de data, of weet er onvoldoende van, zo blijkt uit de reacties.

Hier kan voorlichting vanuit Platform Drentse Musea zorgen voor meer bekendheid

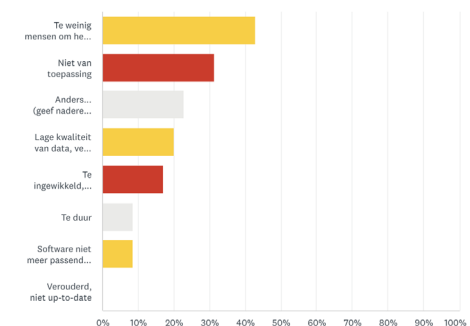
Zijn er knelpunten waar u bij het werken met het collectie registratie systeem tegenaan loopt?

Beantwoord: 35 Overgeslagen: 2

Indien u tegen problemen aanloopt bij het werken met collectie registratie software, welke zijn dit? (U kunt hier meerdere antwoorden aanvinken)

Beantwoord: 35 Overgeslagen: 2

van veilige en duurzame procedures voor opslag. Het is belangrijk dat procedures wat betreft het opslaan en bewaren van data goed zijn vastgelegd binnen het museum en dat daarbij rollen en taken verdeeld worden en dat iedereen deze procedures kent.

HERGEBRUIK EN ZICHTBAARHEID VOOR PUBLIEK volledige beschrijvingen van collectiestukken

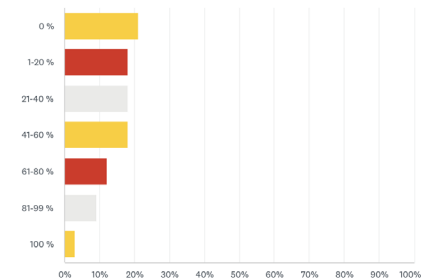
Op de vraag hoe volledig de collecties al beschreven zijn (volgens de 17 velden van de basisregistratie) komt een gemêleerd beeld naar voren. Zeven musea geven aan dat 0% van de collecties volledig is beschreven, andere musea geven aan dat de collectie voor minder dan 20%, minder dan 40% of minder dan 60% is beschreven, kijkend naar de 17 velden van de basisregistratie. De kleinste groep musea (3) geeft aan de collectie tussen de 81-100% volledig is beschreven. Er is slechts 1 museum dat aangeeft dat 100% van de collectie volgens de velden van de basisregistratie geregistreerd is. Het gaat hier om een vrijwilligersmuseum met een collectie kleiner dan 1.000 museumstukken waarbij de collectie in Excel wordt geregistreerd. Dit museum beschikt nog niet over een visie op digitalisering, informatieplan of vast budget voor digitalisering. Op de vraag “Hoe belangrijk wordt het digitaliseren van collecties volgens u gevonden in uw organisatie?”, is het antwoord: “Belangrijk”.

kwalitatieve afbeeldingen

Op de vraag aan de Drentse musea of de collectie voorzien is van een kwalitatieve digitale foto of scan, komt eveneens een gemengd beeld terug. In de enquête werd een kwalitatieve afbeelding als volgt omschreven: “De foto is scherp, het object is herkenbaar en de foto is van voldoende kwaliteit om op te kunnen inzoomen”. Vijf musea geven aan 0% van de collectie op die manier gefotografeerd of gescand te hebben. Dit zijn 3 vrijwilligersmusea en 2 kleinere musea die met 1-5 fte werken. Vier van deze musea geven aan nog geen visie op digitalisering te hebben ontwikkeld. Deze 4 musea geven ook aan geen vast budget te hebben voor digitalisering. Het vijfde museum slechts ten dele. Hier is qua zichtbaarheid van museumcollecties voor het publiek nog veel te doen.

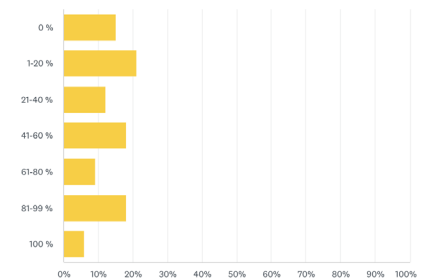
Hoeveel procent van uw collectie is volledig geregistreerd volgens de velden van de basis registratie? Dit zijn circa 17 velden: waaronder de 7 velden van de minimale registratie aangevuld met de beschrijving, informatie over vervaardiging, datering, materiaal en toestand.

Beantwoord: 33 Overgestagen: 4

Hoeveel procent van uw collectie is voorzien van een kwalitatieve digitale foto of scan? (Met kwalitatief bedoelen we: de foto is scherp, het object is herkenbaar en de foto is van voldoende kwaliteit (grootte) om op te kunnen inzoomen)

Beantwoord: 33 Overgestagen: 4

Er zijn 2 musea die de collecties 100% gedigitaliseerd hebben volgens de gevraagde kwaliteitsnorm. Het gaat hier om twee vrijwilligersmusea van verschillende grootte. Het ene museum werkt met minder dan 25 vrijwilligers, het andere met tussen de 51 en 100 vrijwilligers. Ook het publieksbereik varieert. Bij het kleinere museum zit het bezoekersaantal tussen de 1.001 en 4.000 in 2022. Het andere museum verwachtte een groter publieksbereik in 2022 van tussen de 4.001 en 10.000. Bij beide musea is de collectie overzichtelijk van omvang, deze is kleiner dan 1.000 museumstukken. Ook bij deze twee musea is er geen of slechts ten dele een vast budget voor digitalisering. Het ene museum vindt digitaliseren belangrijk het andere staat er neutraal tegenover. De rest van de respondenten beweegt zich tussen 0 en 100 procent en de musea volgen hierin hun eigen tempo.

gebruik van (externe) thesauri

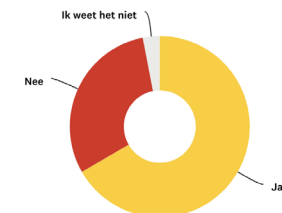
Bij het registreren van collecties wordt gebruik gemaakt van **trefwoorden**. Wanneer dit gestandaardiseerde termen zijn afkomstig van kwaliteitsbronnen, wordt de bruikbaarheid van collectiedata sterk vergroot en de uitwisselbaarheid van gegevens vergemakkelijkt. Uit de inventarisatie blijkt dat het gebruik van externe termenlijsten of thesauri nog niet zo bekend is onder de Drentse musea. Van de geïnterviewde musea geven 21 musea aan gebruik te maken van eigen termenlijsten of thesauri. Externe kwaliteitsbronnen worden nauwelijks gebruikt, zo blijkt uit het overzicht:

- Eigen thesaurus, eigen onderwerpen- of begrippenlijst 21
- AAT NED via Getty 4
- Termennetwerk 2
- RKD ARTISTS 2
- WIKIDATA 1

Slechts 4 musea geven aan gebruik te maken van **externe kwaliteitsbronnen**, naast de eigen thesaurus. Deze musea maken gebruik van de Art & Architecture Thesaurus, Het Termennetwerk, RKD Artists en Wikidata. Het gaat hierbij om één klein museum, één middelgroot en twee grote musea, uitgaande van het aantal betaalde fte. Deze vier musea hebben allemaal een visie op digitalisering van

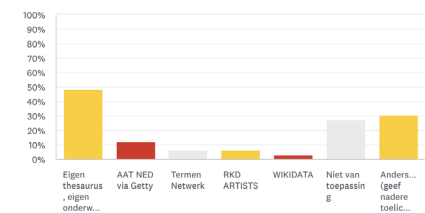
Maakt u gebruik van eigen termenlijsten, begrippenlijsten of externe terminologiebronnen en/of thesauri om uw collectie te verrijken?

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

Welke termenlijsten of thesauri gebruikt u? (U kunt meerdere antwoorden aanvinken)

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

collecties, bij 3 daarvan is het informatiebeleid ook vastgelegd in een informatieplan. Slechts 2 van deze 4 musea hebben een vast budget voor digitalisering en één museum slechts ten dele.

Op het gebied van het gebruiken van standaard thesauri en de toepassing ervan bij het beschrijven van collecties is nog veel kennisoverdracht en ontwikkeling mogelijk bij de Drentse musea. Dat blijkt ook uit de antwoorden van de musea op de vraag waarom er nog geen gebruik gemaakt wordt van termenlijsten. De belangrijkste redenen die genoemd worden (door 14 musea) zijn dat men er het belang nog niet van heeft ingezien, dat er nog geen tijd voor was, of dat men denkt dat het voor een kleine collectie niet relevant of niet nodig is.

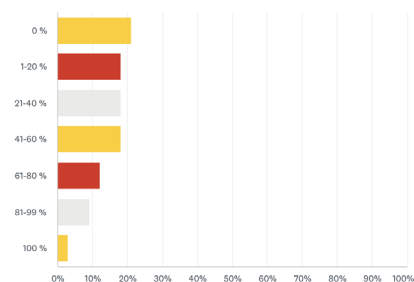
auteursrechtelijke status

Een vergelijkbaar beeld komt naar voren uit de antwoorden rondom de auteursrechtelijke status van collecties. De helft van de respondenten zegt de auteursrechtelijke status van de collectie te hebben onderzocht. Van de respondenten hebben 9 musea dit niet gedaan, 5 musea weten het niet en voor 3 musea is het niet van toepassing. Van de 33 musea die een schatting geven van hoeveel procent van de collectie de auteursrechtelijke status door hen is uitgezocht en vastgelegd, moeten 11 musea nog 80% of meer van de collectie uitzoeken. Slechts 2 musea hebben de hele collectie uitgezocht en vastgelegd en 6 musea moeten nog ongeveer 20% uitzoeken.

Op de vraag 'Wat maakt dat de auteursrechtelijke status van de collectie nog niet is onderzocht?' komt een duidelijk geluid terug van 16 musea: er is te weinig kennis, geen tijd of onvoldoende menskracht om het op te pakken, maar men wil er graag meer over weten en ermee aan de slag als het van toepassing is op de collectie. Daar wil men graag meer over leren.

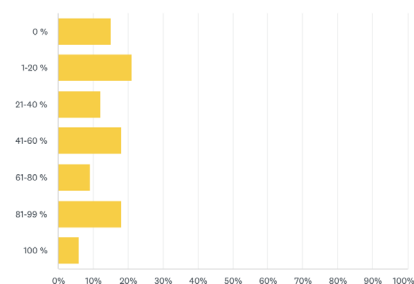
Hoeveel procent van uw collectie is volledig geregistreerd volgens de velden van de basis registratie? Dit zijn circa 17 velden: waaronder de 7 velden van de minimale registratie aangevuld met de beschrijving, informatie over vervaardiging, datering, materiaal en toestand.

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

Hoeveel procent van uw collectie is voorzien van een kwalitatieve digitale foto of scan? (Met kwalitatief bedoelen we: de foto is scherp, het object is herkenbaar en de foto is van voldoende kwaliteit (grootte) om op te kunnen inzoomen)

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

privacy en AVG wetgeving

Een vergelijkbaar beeld komt uit de antwoorden rondom privacy en AVG wetgeving naar voren:

- Ja bekend, niet vastgelegd 6
- Ja bekend en gedeeltelijk vastgelegd 14
- Ja bekend en van volledige collectie vastgelegd 1
- Nee niet bekend en niet vastgelegd 6
- Ik weet het niet 4
- Niet van toepassing 2

Er is slechts 1 museum dat aangeeft dat de privacy rechten bekend zijn en van de hele collectie zijn vastgelegd. Het gaat hierbij om een vrijwilligersmuseum met een collectieomvang van tussen de 5.000 en 10.000 museumstukken. Dit museum heeft nog geen visie op digitalisering geformuleerd of vastgelegd in beleidsdocumenten. Ook is er geen vast budget voor digitalisering. Wel geeft men aan digitalisering belangrijk te vinden.

Op de vraag wat maakt dat men nog niet met privacy en AVG wetgeving aan de slag is gegaan, komen vergelijkbare antwoorden naar voren als bij de vragen rondom het gebruik van thesauri en de auteursrechtelijke status. Er is sprake van onvoldoende tijd, kennis en menskracht. De musea hebben behoefte aan meer kennis over het onderwerp om dit goed op te kunnen pakken.

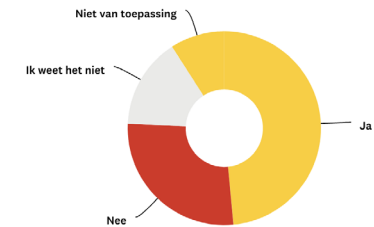
Ongeveer de helft van de musea legt afspraken rondom auteursrecht, AVG en gebruikslicenties vast bij schenkings- of langdurige bruikleenovereenkomsten. De andere helft van de respondenten doet dit nog niet of weet het niet.

collecties online publiceren?

Dat zaken rondom gebruik, auteursrechten of AVG nog onvoldoende uitgezocht en vastgelegd zijn voor de meeste musea in Drenthe, weerhoudt deze musea er mogelijk ook van om collectie online te publiceren. Slechts 11 musea zeggen volmondig ja op de vraag of ze hun collecties delen met het publiek. De 21 musea

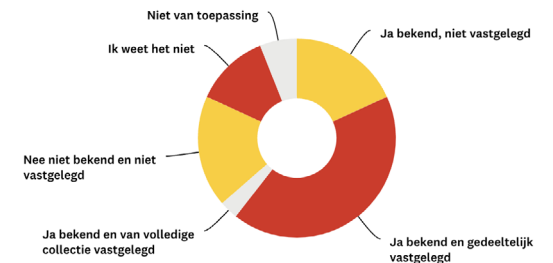
Heeft u de auteursrechtelijke status van uw collectie onderzocht?

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

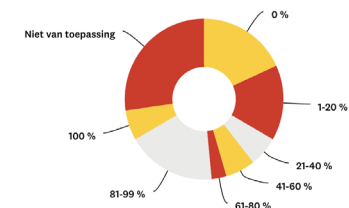
Zijn de privacy rechten (AVG) bekend en vastgelegd?

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

Indien van toepassing, van hoeveel procent van de collectie heeft u de auteursrechtelijke status uitgezocht en vastgelegd? Kunt u een schatting maken?

Beantwoord: 33 Overgeslagen: 4

die gereageerd hebben waarom zij hun collectie nog niet online publiceren geven aan daar nog niet klaar voor te zijn, of er onvoldoende mensen, kennis, tijd of budget voor te hebben.

De musea die wel collecties publiceren doen dat redactioneel via de eigen website of eigen sociale media en in mindere mate met doorzoekbare collectieportals (op de eigen website) of een regionale, provinciale of landelijke portal. Een tweetal musea laat collectie zien via een informatiezuil of app in het museum.

- Redactioneel, via de eigen website 13
- Redactioneel, via sociale media 8
- M.b.v. doorzoekbare collectie, via de eigen website 6
- M.b.v. doorzoekbare collectie, via een lokale, regionale of provinciale portal 3
- In het museum, via informatiezuilen of app 2

Er is nog veel winst te behalen voor de musea op het gebied van publieksbereik met de gedigitaliseerde collecties. Dat blijkt ook uit de antwoorden op de vraag voor wie de gedigitaliseerde collecties toegankelijk zijn:

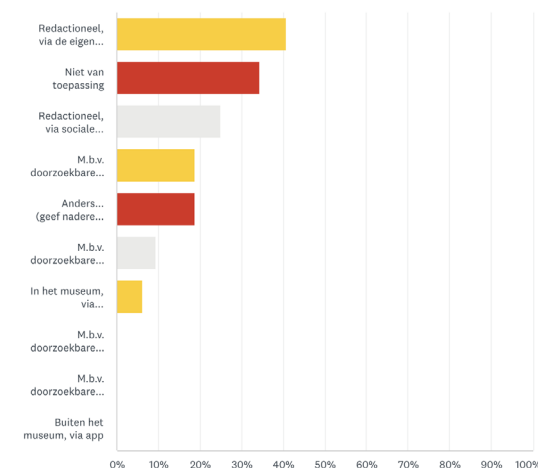
- Medewerkers en vrijwilligers van het museum (intern) 22
- Publiek (extern) 8
- Collega instellingen (extern) 5
- Professionals (extern) 6

De musea lijken hierbij nog sterk naar binnen gericht, op de eigen medewerkers, collega's en professionals. De uitkomst van de vraag of collecties onder open licenties gedeeld worden is in het licht van bovenstaande dan ook niet verrassend. Slechts 1 museum zegt hier volmondig ja op. De antwoorden van de musea op de vraag waarom zij collecties nog niet onder open licenties delen, geven helderheid: over dit onderwerp ontbreekt de kennis en wil men hier graag meer informatie over.

Wel hebben 28 van de 31 musea die antwoord gaven op de vraag 'Staat u open voor lokale en/of provinciale samenwerking rondom digitalisering?' hier het antwoord ja, wij werken al samen, ja, of misschien op gegeven.

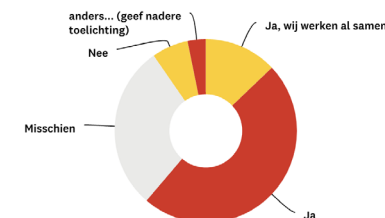
Hoe publiceert u uw collectie online?

Beantwoord: 32 Overgeslagen: 5

Staat u open voor lokale en/of provinciale samenwerking rondom digitalisering?

Beantwoord: 31 Overgeslagen: 6

CONCLUSIE

De Drentse respondenten vinden het digitaliseren van collecties belangrijk. Ze hebben goed voor ogen wat ze er mee willen bereiken en er wordt gewerkt aan het digitaliseren van collecties. Er is nog wel werk te verzetten waar het gaat om het wegwerken van achterstanden in registratie, het volledig publieksvriendelijk beschrijven van collecties en het koppelen van goede kwalitatieve foto's of scans aan de objecten. De grootste struikelblokken hierbij zijn tijd, geld en menskracht. Er moet daarnaast aandacht worden besteed aan het veilig en duurzaam opslaan van data en het werken met (externe) thesauri. Tevens moeten er lacunes worden weggewerkt wat betreft de kennis over auteursrechten, privacy wetgeving en AVG en gebruikslicenties voor gedigitaliseerde collecties.

De musea hebben daarnaast behoefte aan **praktische ondersteuning**, bijvoorbeeld bij het schrijven van een informatieplan. Op de vraag waar zou u mee aan de slag willen? Geven de musea zelf de volgende prioriteiten aan:

- Collecties registreren (bijvoorbeeld op het gebied van museumstandaarden en opschonen) 16
- Termenlijsten of thesauri gebruiken 16
- Auteursrecht onderzoeken en vastleggen 14
- Privacy recht of AVG onderzoeken en vastleggen 14
- Financiële middelen genereren, fondsen werven 14
- Collectiedigitalisering (foto of scans maken van collectie) 13
- Visie en/of beleid m.b.t. digitalisering ontwikkelen en vastleggen 11
- Online publiceren van collecties 11
- Personeelsbeleid, vrijwilligers werven 11
- Collectieregistratie software kiezen en ermee werken 6
- Het maken en bewaren van back-ups van collectiedata 6

Het Platform Drentse Musea is blij met de inzichten die deze nulmeting heeft gegeven. Een aantal uitkomsten bevestigen bestaande vermoedens en de opgedane kennis van de afgelopen jaren en komen overeen met contacten en (advies)gesprekken met de Drentse musea. Deze komen dan ook niet als een verrassing. Het is prettig om zo concreet teruggekoppeld te hebben gekregen over welke onderwerpen en in welke vorm er ondersteuning wordt gewenst. Dit geeft het Platform Drentse Musea concrete handvatten om de Drentse Musea te ondersteunen bij de digitalisering van collecties.

De komende tijd zal het Platform naar aanleiding van de nulmeting in haar aanbod inspelen op de resultaten uit deze nulmeting. Zodra het Platform de tijd rijp acht wordt er een 1 meting gehouden onder de deelnemers.

We willen de respondenten (nogmaals) hartelijk bedanken voor hun deelname!

Bibi Bodegom